

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Tarihsel TKP'nin Kadrocu inkârı 2

F. Fırat

Kızıl Bayrak Değerlendirmeler / 31 Mayıs 2021

Türk milli burjuva devriminin “büyük”lüğü bahsine dönüyoruz. Daha önce bu büyüklüğün görelî, dolayısıyla tartışmalı olduğunu söylemekle yetinmiştik. Tartışmanın oradaki bağlamı bakımından bu kadarı yeterliydi. Fakat sorun hiç de basitçe bir görelilik sorunu değildir. Bizzat “büyük”lük iddiasının kendisi burada başlı başına bir sorun alanıdır. Zira bunun gerisinde, burjuvazi önderliğindeki burjuva devrimlerine ilişkin temel önemde bir teorik ve tarihsel bakış açısı sorunu saklıdır. Bu yerli yerine oturtulmadığı sürece, Kemalist devriminin tarih içindeki gerçek yeri, anlamı ve sınırları da doğru bir biçimde ortaya konulamaz. 1930’lu ilk yılların ideolojik kurguya dayalı Kadrocu argümanları ve yüceltmeleri üstelik “komünist” olmak iddiasındaki bir parti tarafından bugün yeniden ortaya sürülebiliyorsa, konuya ilişkin temel önemde teorik ve tarihsel gerçekler üzerinde durmak da bir ihtiyaç haline gelmiş demektir.

“Tarihin en büyük devrimlerinden biri...”

Kemal Okuyan’ın 94. Yılında Cumhuriyet kampanyasına sunuş mahiyetindeki sözlerinde geçen “büyük”lük vurgusu, kendi başına alındığında çok da bir sorun olarak görülmeyebilirdi. Söz konusu olan hele de bir röportajsa, kişi konuşma dili rahatlığı içinde, *“Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunu büyük bir tarihsel ilerleme olarak görüyoruz”* diyebilir pekâlâ. Ne var ki hemen devamında dile getirilen *“Türkiye soluna sızmış olan Cumhuriyet düşmanlığı”* ithamı, buradaki potansiyel masumiyete daha ilk adımda ağır bir gölge düşürmektedir. *Boyun Eğme*’nin bir sonraki sayısı (sayı 96) ise ele alışın gerçek mahiyeti hakkında ortada herhangi bir kuşku bırakmamaktadır. Daha önce görmüş bulduğumuz Kadrocu manifesto (*“Onlar başladı, biz tamamlayacağız...”*), Cumhuriyet’in ilk onbeş yılını “Altı Ok”un ifade ettiği ilkeler ve program üzerinden “devrimci dönem” olarak yüceltiyor, 1930’lu yılların Kadrocu ideolojik söylemlerini inanılması güç bir hafiflik içinde tarihsel gerçeklermiş gibi sunabiliyordu. Bunu böyle sunabilenler için Kemalist devrim elbette ki “büyük” bir devrim olacak, insanlığın gördüğü “en büyük devrimler” kategorisine yerleştirilecekti. Nitekim *Boyun Eğme*’nin bir sonraki sayısında tam da bunun yapıldığını görüyoruz:

“Az iş midir yüzlerce yıllık bir saltanatı kaldırmak, işgalcileri kovmak, gericileri sindirmek ve modern bir ulus yaratmak? Bilakis, çok büyük iştir ve tarihin en büyük devrimlerinden biri bizim ülkemizde yapılmıştır.” (Boyun Eğme, sayı: 97, 27 Ekim 2017)

“Ve tarihin en büyük devrimlerinden biri bizim ülkemizde yapılmıştır”! Bu kuşkusuz çok “büyük” bir iddia. Doğruysa eğer elbette “güven ve gurur” vesilesi olmalıdır. Ama yazık ki bu Kadrocu masalın tarihsel gerçeklerle bir ilgisi yoktur. Olamazdı da. Emperyalizm çağında ve hele de Ekim Devrimi’nden sonra, burjuvazinin önderliğinde bir burjuva devrimi, artık kategorik

olarak “büyük” olamazdı. Nitekim insanlık tarihinde bunun bir örneği de yoktur.

Bu, 1930’lu ilk yıllarda, TKP dönęi kadrocu ideologların her türlü temelden yoksun ideolojik bir argümanı, spekülatif bir kurgusu ve dolayısıyla da kaba bir aldatmacasıydı. Fakat daha 1960’lı yıllarda, Kadroculuğun yeni koşullardaki izleyicisi olarak Yön Hareketi bile artık bunu iddia edebilecek bir durumda değildi. Nitekim “İkinci Milli Kurtuluş Savaşı” ihtiyacına yapılan vurgu, ilkinin temel önemde yapısal yetersizliklerine, dolayısıyla gerçekte güdüklüğüne ilişkin açık bir itiraftı. Bunun aynı dönemde Kadrocu hareketin lideri Şevket Süreyya Aydemir tarafından da dikkate değer bir açıklıkla itiraf edildiğini ayrıca göreceğiz. Bu örnekler şaşırtıcı da değildir. Daha 1960’lı yıllarda tarih çoktan her şeyi yerli yerine oturtmuş, 1930’ların resmi ya da yarı-resmi (Kadrocu!) ideolojik söylemlerini çökertmiş, 1960’ların sol Kemalistlerini bile sorunu tarihsel gerçeğe bir ölçüde daha yakın sınırlarda ortaya koymak zorunda bırakmıştı. Oysa 2017 yılında “komünist” olmak iddiasındaki bir partinin yayın organı, “Cumhuriyet” üzerine efsanelere dayalı kampanyası içinde ve başyazı formundaki bir metinde, Türk milli burjuva devrimi için “*tarihin en büyük devrimlerinden biri*” iddiasında bulunabiliyor. Öylesine ki, adeta her türden muğlaklığı ve eksik anlaşılma ihtimalini ortadan kaldırmak istercesine, çok daha fazlasını da yapıyor.

“3 Devrimin mirası”

Boyun Eğme’nin aynı sayısının (sayı 97) “*Bu davet bizim!*” başlıklı kapak spotundan aktarıyoruz:

“1789’da Fransa’da eşitlik ve özgürlük şiarıyla büyük bir devrim patlak verdi. O gün Paris’te işaret fişegi atılan ezilenlerin uzun soluklu mücadelesi 7 Kasım 1917’de Rusya’da yapılan Ekim Devrimi ile eşitlikçi bir düzenin kurulmasıyla taçlandı. (...) 1923 [de], 1789’dan bu yana dünyaya yepyeni bir şekil veren devrimler çağının büyük, anlamlı bir parçasıdır.”

Tarihteki yeri ve anlamı, dolayısıyla sınıfsal niteliği ve kapsamı, tarihsel yönelimi ve hele de sonuçları bakımından birbirinden temelden farklı iki devrimi, 1789 Büyük Fransız Burjuva Devrimi ile 1917 Büyük Sosyalist Ekim Devrimi’ni, “ezilenlerin uzun soluklu mücadelesi” ortak paydası altında aynı doğrusal tarih çizgisine yerleştirmek temelden yanlış olsa da, burada bizi şimdilik insanlık tarihinin gördüğü en büyük devrimlerden ikisinin anılmış olması ilgilendiriyor. Zira “*ve tarihin en büyük devrimlerinden biri [de] bizim ülkemizde yapılmıştır*” tespiti, tam da aynı kapak sayfasında, kapak spotunun hemen altındaki bir çerçeve yazıda dile getiriliyor. (Yaptığımız aktarmadan görülebileceği gibi, kapak spotu içinde bu ayrıca yapılıyor). Böylece “büyük”lük vurgusuna somut tarihsel bir anlam kazandırılmış, “Türk devrimi” büyüklüğü tartışmasız öteki iki devrimle aynı kategoriye yerleştirilmiş oluyor.

Ama bu kadarla da kalınmıyor. İzleyen sayfada, bu kez “3 *Devrimin mirası*” başlıklı bir başka yazıyla karşılaşyoruz. Bu yazıda, insanlık tarihinin üç “büyük” devrimi, varsayılan benzer özellikler, dolayısıyla bir tür ortak payda üzerinden, şöyle sunuluyor:

“Fransız Devrimi krallığı devirip, yerine cumhuriyetin kurulması ve kilisenin etki alanının daraltılmasıdır. Kapıyı açtı ve kapıdan Ekim Devrimi girdi.

“Ekim Devrimi, çarlığın devrilip yerine sosyalist cumhuriyetin kurulması ve kilisenin etkisinin kırılmasıdır.

“Türk Devrimi padişahlığın yıkılması ve hilafetin, tarikat ve cemaatlerin sıfırlanması işidir. Hem Fransız hem de Ekim Devriminin payı vardır. Şimdi eksik kalan kısmını tamamlama göreviyle baş başayız, Cumhuriyet’i sosyalizme dönüştürme görevidir o görev.”

Orijinal metinde birleşik bir pasaj oluşturan aktarmayı burada tercihen biz ayırdık ve tanımlanan devrimleriyse vurgulu dizimle verdik. Bir yandan yapılmış tanımlamaların şiirselliğini pekiştireceği,

öte yandan “üç benzemez” devrim üzerinden ortaya konulan tarihsel tablonun sunduğu acınası kafa karışıklığını daha bir görünür hale getireceği inancıyla.

Topu topu yedi cümlelik bu pasajda çok sayıda temel önemde yanlış iç içe duruyor. Yazık ki bu ne bilgisizliğin ne de dikkatsizliğin bir ürünüdür. Burada bile bile yapılmış bir oportünist çarpıtmalar dizisiyle karşı karşıyayız. Bunu daha yakından görelim.

Anılan üç devrim arasında kurulan olumlu paralelliğin açıkça görünen ortak paydası monarşinin yıkılması, yerine cumhuriyetin kurulması ve aynı sürecin bir parçası olarak da dinsel gericiliğin darbelenmesidir. Nitekim metne başlık olarak seçilen “3 Devrimin mirası”yla vurgulanmak istenen de, anılan devrimlere atfedilen bu sözde ortak özelliklerdir.

Fakat daha burada, bu dışsal ve yüzeysel karşılaştırmada bile, örneği görülmemiş bir skandalla yüz yüze olduğumuzu görüyoruz: “*Ekim Devrimi, çarlığın devrilip yerine sosyalist cumhuriyetin kurulması*”dır! Evet, Ekim Devrimi’ne ilişkin bu tür bir tanımlama, marksist olmak iddiasındaki bir parti ve yayın organı için gerçek bir skandal örneğidir. Büyük devrimi izleyen yüzyıllık tarih içinde bunun bir örneği olduğunu da sanmıyoruz. Ekim Devrimi’nin çarlığı değil, fakat çarlığın yıkılmasıyla yerine kurulan burjuva cumhuriyeti yıkarak sosyalist bir cumhuriyet kurduğu basit gerçeğini burada yinelemek zorunda kalmak bile sıkıntı vericidir.

Fakat bunun hiç de basitçe bir gaf olmadığının altını çizerek yinelemek durumundayız. Aynısını İzmir’deki “*Sosyalizm Cumhuriyet’e Çok Yakışacak*” etkinliğindeki konuşmasında Kemal Okuyan yapmıştı. Fransa’da 1848 Şubat sonrası ile 1848 Haziran sonrası, Paris Komünü ile Üçüncü Cumhuriyet, Almanya’da 1818 Kasım sonrası ile 1919 Ocak sonrası arasındaki köklü ayrımlar bir kalemde silinmiş, tümü soyut bir “cumhuriyet” ortak paydası altında eşitlenebilmişti. *Boyun Eğme*’nin sunumunda ise, bu kez Rusya’da

1917 Şubat'ı ile 1917 Ekim'i arasındaki köklü tarihsel-sınıfsal ayrımın yok sayıldığını görüyoruz.

Daha önce Kemal Okuyan'ın devrimler tarihine ilişkin akıl almaz çarpıtılmış sunumunu ele alırken, sözü sonunda Rusya örneğine getirmiş ve şunları söylemiştik:

“Bütün bu örneklerdeki mantığı esas aldığımızda, Rusya’da devrim Sosyalist Devrimciler ile Menşeviklerin tutmaya çalıştığı sınırlar içinde kalsaydı, dolayısıyla Kerensky başarılı olabilseydi eğer, Rusya’da kalıcı hale gelecek bir burjuva cumhuriyetinin buradaki tarihsel seriye yeni bir örnek olarak ekleniyor olacağından kuşku duymamız için bir neden olamazdı herhalde.”

Boyun Eğme'nin skandal tanımı yazık ki bu değerlendirmemizin tam bir doğrulanmasıdır. Bu konuda burada yeni bir şey söylememize gerek yoktur. Zira söylenmesi gerekenler Kemal Okuyan'ın konuşması ele alınırken zaten söylenmişti. Az önceki aktarmanın hemen devamından okuyoruz:

“Şubat’tan Ekim’e Rusya o dönem dünyasının en demokratik ülkesiydi, demokratik bir burjuva cumhuriyetiydi. İşçi sınıfı ve yoksul köylüler Ekim’de tam da bu cumhuriyeti yıkarak yerine sosyalist bir Sovyet cumhuriyeti kurdular. Bunu anlamayan, Şubat ile Ekim arasındaki sekiz aylık o çok yoğun ve kıyasıya mücadelede hiçbir şey anlamamış demektir. Bunu anlamayan cumhuriyet sorunundan, cumhuriyetin tarihsel ve sınıfsal anlamından hiçbir şey anlamamış demektir.” (“Cumhuriyet’in kazanımları” çizgisi / 2)

Söylenenleri genelleştirerek, bunu anlamayan Ekim Devrimi'nden hiçbir şey anlamamıştır, diye de ekleyebiliriz.

Gelgelelim SİP-TKP liderleri ve yazarları için burada sorun hiç de bilmemek ya da anlamamak değildir. Yeri geldikçe otuzbeş yıllık teorik gelenekleriyle övünebilen bu insanların tarihsel gerçekleri iyi kötü bildiklerini, onlara az çok doğru yorumlar ve tanımlar

getirebilecek bir birikime sahip olduklarını biliyoruz. Buna rağmen bu “gaf”lar dizisi ancak oportünist bir ihtiyacın ürünü olabilir. Kemal Okuyan bunu devrimler tarihi sunumu üzerinden yapıyordu; amacı, sınıflar ve tarihsel dönemler üstü bir “cumhuriyet” yüceltmesiyle, “Cumhuriyet’in kazanımları” çizgisine inandırıcı dayanaklar oluşturmaktı. *Boyun Eğme* bunu, birbirinden çok farklı üç devrimin çarpıtılmış karşılaştırılması üzerinden yapıyor; amacı, güdük kalmış bir milli burjuva devrimine ilişkin “büyük”lük iddiasına inandırıcılık kazandırmaktır. Ve bütün bunlar, cumhuriyet dönemi Türkiye tarihinin sol Kemalist yorumunu meşrulaştırmak, bunu da “komünist” kimlik adına sunmak ve olanaklıysa eğer solun öteki kesimlerine kabul ettirmek için yapılıyor. SİP-TKP liderleri “*Türkiye soluna sızmış olan Cumhuriyet düşmanlığı ile sürekli mücadele*”de işte böyle yol alıyor!

Fransız Devrimi ve Türk Devrimi

“3 Devrimin mirası”ndan aktardığımız parçaya dönelim ve devam edelim. Monarşiden cumhuriyete geçiş konusunda Ekim Devrimi ile olmayan benzerlik diğer iki devrimin kendi aralarında var mı? Biçimsel yönden evet, var. 1789 Fransız Devrimi ile 1923 Türk Devrimi arasında monarşinin tasfiyesi ve burjuva bir cumhuriyetin kurulması bakımından dışsal bir benzerlik var. Ama hepsi bu kadar. Bunun ötesinde ise iki devrim birbirinden temelden farklıdır. Bunun gerisinde ise iki devrimi birbirinden ayıran iki ayrı çağ vardır. Fransız Devrimi kapitalizmin yükseliş çağının ürünü ve dahası doruğuydu. Türk Devrimi ise emperyalist aşamasına ulaşmış kapitalizmin çürüme çağına denk gelmekteydi. Dahası, hemen öncesinde ve hemen yanı başında, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi’nin tüm kapitalist dünyayı sarsan zaferi duruyordu. SİP-TKP teorisyenleri bu olgunun Türk devrimi üzerindeki taktik, dolayısıyla geçici etkisi ve ona sağladığı somut olanaklardan hareketle, iki devrimi “akraba” saymaya pek heveslidirler. Ama aynı Ekim Devrimi olgusu tersinden, dahası ilkesel ve stratejik yönden, Türk Devrimi’nin salt “tepeden” bir devrim

sınırlarında kalmasının, her türden aşağıdan inisiyatif acımazsızca boğmasının, kendi solundaki güçlere karşı düşmanca bir tutum için olmasının da temel nedenlerinden biridir. Aynı şekilde başından itibaren emperyalistlerle uzlaşmaya fazlasıyla hevesli olmasının ve olanaklı olduğu her durumda buna yönelmesinin de...

Fransız Devrimi, “büyük”lük sıfatıyla anılmasından da anlaşılacağı gibi, salt siyasal değil aynı zamanda köklü ve kapsamlı bir toplumsal devrimdir. İktidarı soylular sınıfından almakla kalmamış, bu sınıfın üzerinde yükseldiği sosyo-ekonomik temeli de geriye dönülemez bir biçimde yıkmıştır. Tüm feodal ayrıcalıklar kaldırılmış, köylülük her türlü geleneksel bağımlılık ilişkisinden özgürleştirilmiş, soyluların ve kilisenin toprakları köylülerin eline geçmiştir. Fransız Devrimi’nde başta köylülük olmak üzere kent ve kır emekçileri burjuvazinin müttefikidir ve köylülük feodalizmi yerle bir etmenin temel toplumsal gücüdür. Bütün bunlar öylesine temel önemde özelliklerdir ki, bunlarsız hiçbir burjuva devrimi, kategorik olarak büyüklük sıfatına hak kazanamaz.

Oysa 1923 “Türk Devrimi” salt siyasal (ve bir ölçüde kültürel) sınırlar içinde kalmış bir devrimdir. Bu siyasal sınırların asıl belirleyici alanı ise emperyalizmin sömürgeleştirme girişiminin püskürtülmesi, dolayısıyla milli direnişin zaferidir. Monarşinin tasfiyesi tam da bu başarı sayesinde adeta kendiliğinden gerçekleşmiştir. Nitekim birkaç meclis görüşmesinin ardından alınan bir kararı ilan etmek buna yetebilmiştir. (“Az iş midir yüzlerce yıllık bir saltanatı kaldırmak” denilebildiğine göre bu konu üzerinde ayrıca durmamız gerekecek). Yeni cumhuriyet eski monarşik rejimin toplumsal ilişkilerini olduğu gibi devralmıştır. Feodal, yarı-feodal ilişkilere dokunulmamıştır. Köylü-toprak devrimi bir yana, daha başından itibaren buna yönelik tüm gerçek ve potansiyel dinamikler dizginlenmiş ya da ezilmiştir. Bu şaşırtıcı da değildir. Zira Fransız Devrimi’nde burjuvazinin müttefiki köylülük iken, Türk Devrimi’nde burjuvazinin müttefiki feodal toprak sahipleri ile taşra eşrafı olmuştur.

1789 Büyük Fransız Devrimi “aşağıdan” gerçekleşen gerçek bir halk devrimidir. Bu devrim kentlerde ve kırlarda geniş halk kitlelerinin yalnızca geniş çaplı katılımına değil, fakat aynı zamanda bunu kendi örgütleri ve talepleriyle yapmalarına da sahne olmuştur. Devrim tüm dinamizmini, dolayısıyla tüm büyük tarihsel sonuçlarını, tam da bu özelliğine, geniş halk kitlelerinin aşağıdan gelen etkin katılımına borçludur. Gerçekte meşruti monarşiden yana olan ve bu doğrultuda soylulukla bir an önce uzlaşma arayan burjuvaziyi kendi içinde bir ayrışmaya iten, böylece burjuvazinin devrimci kanadını sonunda monarşiyle kesin bir hesaplaşmaya sürükleyen de temelde bu olmuştur. Burjuvazinin devrimci kanadının devrimin en radikal aşamasında kendi solundaki politik güçlerle geçici ittifaklara girmek zorunda kalması da bu aynı olgunun ürünüdür. Bütün bu özellikler bize 1789 Büyük Fransız Devrimi’nin güçlü halkçı ve demokratik muhtevasının bir açıklamasını da vermektedir. Bütün bu özelliklerinden dolayı Fransız Devrimi’nin ürünü olan cumhuriyet, geniş halk kitlelerinin aktif, militan ve örgütlü katılımına dayanan gerçekten demokratik bir cumhuriyettir.

Oysa Kemalist sıfatıyla da anılan Türk Devrimi’nde bu özelliklerin hemen hiçbiri yoktur. Türk Devrimi esası yönünden demokratik olmadığı gibi halkçı da değildir. O “yukarıdan” gerçekleşen bir “üst tabaka” devrimidir. Halk kitlelerinin etkin ve militan seferberliğine değil, fakat onların bürokratik bir güdüm altında savaşa sürülmesine dayanmaktadır. Elbette bu Türk milli kurtuluş savaşında “aşağıdan” gelen herhangi bir hareketlenmenin olmadığı anlamına gelmemektedir. Tersine hareket başlangıçta önemli ölçüde kendiliğinden patlak veren yerel halk direnişlerine dayanmaktadır. Çetelere dayalı gerilla direnişi mücadelenin esas biçimidir. Neredeyse 1920 sonuna kadar durum budur. Milli direnişe Kemalist önderlik müdahalesi öncelikle tam da bu aşağıdan dinamiklerin denetim altına alınmasına ve buna direnç gösterildiği durumlarda ise ezilmesine yöneliktir. Hareketin ağırlıklı olarak Osmanlı bürokrasisinden arta

kalan burjuva asker-sivil unsurlardan oluşan siyasal önderliğinin ilk işi, milli direniş üzerinde yukarıdan bir bürokratik denetim kurmak olmuştur. Tüm bunların mantıksal bir uzantısı olarak, Türk Devrimi'nin burjuva liderliği kendi solundaki hiçbir siyasal akıma da yaşam hakkı tanımamıştır.

Bütün bu tarihsel gerçekler ışığında ele alındığında, “3 Devrimin mirası” türünden çekici ve masum bir başlık altında “monarşiden cumhuriyete geçiş” ortak paydası oluşturmak ancak değme Kemalistlerin heves edebilecekleri bir aldatmaca sayılmalıdır.

İlkesel bakımdan yanlış kıyaslamalar

Durum dinsel gericiliğe karşı mücadele bahsinde de çok farklı değildir. “3 Devrimin mirası”na ilişkin olarak daha önce aktarmış bulunduğumuz pasajı bu açıdan sadeleştirdiğimizde bize söylenenler şunlardır:

“Fransız Devrimi ... kilisenin etki alanının daraltılmasıdır.

“Ekim Devrimi ... kilisenin etkisinin kırılmasıdır.

“Türk Devrimi ... hilafetin, tarikat ve cemaatlerin sıfırlanması işidir.”

Öncelikle bir proleter devrim olan Ekim Devrimi'nin dine ve dinsel kurumlara karşı tutum alanında burjuva devrimleriyle olumlu yönden karşılaştırılmasının temelden yanlışlığına işaret edelim. Burjuva devrimleri dinin ve dinsel kurumların feodal toplumdaki konum ve işlevlerine en sert darbeleri vurabildikleri bir durumda bile ne dini ne de dinsel kurumları ortadan kaldırmaya yönelirler.

Herşeyden önce bunu doğası gereği yapamazlar. Zira önünü açtıkları yeni toplumsal düzen, sermaye köleliği, dinsel inanç ve ideolojiyi besleyen yeni türden bir verimli topraktır. Kapitalist toplumda dinin toplumsal kökleri artık tam da sermaye köleliğine dayalı ilişkiler içine uzanır. Feodal geçmişten devralınan din ve dinsel kurumlar kendilerini kapitalizmin modern koşullarına ve ihtiyaçlarına

uyarlayarak bu yeni temel üzerinde yaşamayı sürdürürler. Bu, nesnel nedendir.

Öte yandan, burjuva devrimlerinin ürünü olarak iktidara gelen burjuvazi, sömürücü bir egemen sınıf olarak, ezilen ve sömürülen yığınları denetim altında tutarak böylece daha kolay yönetebilmede dinsel inançların, ideolojilerin ve kurumların yeri doldurulamaz öneminin daha en başından itibaren farkındadır. Tam da bu çerçevede burjuvazinin tutumu, o çok ünlü “Eğer tanrı olmasaydı, icat edilmesi gerekirdi” (Voltaire) vecizesinde ifadesini bulmaktadır. Aydınlanmanın kiliseye karşı en sert mücadeleleriyle ünlü filozofuna göre din, halkın uygun biçimde yönetilebilmesi için vazgeçilemez bir ihtiyaçtır. Bu da öznel nedendir.

Oysa sömürüye ve sınıfsal ayrımlara dayalı tüm ilişkileri, dolayısıyla her biçimiyle toplumsal köleliği tasfiyeyi hedefleyen proleter devrimler, bu çerçevede, dinin ve dinsel kurumların kökünü kurutmak tarihsel perspektifi ve pratik yönelimiyle hareket ederler. Ekim Devrimi’ni bu konuda burjuva devrimleriyle olumlu yönden kıyaslamanın ilkesel yanlışlığı da buradan gelir. Nitekim Paris Komünü’nü ele alırlarken Marx ve Engels, Ekim Devrimi’ni ele alırken Lenin, burjuva devrimiyle proleter devrim arasında bu türden bir kıyaslamayı olumsuz yönden, yani temel önemde farklılıklar üzerinden yapmışlardır.

Marx, Komün’ün eski rejimin “maddi iktidar aletleri” olan sürekli ordu ve polisi kaldırdıktan sonra “manevi baskı aletleri”ne yöneldiğini, bu kapsamda ““rahiplerin iktidarı”nı kırma işine giriştiği”ni vurgular. Komün’ün bu çerçevede aldığı önlemler üzerinde durur. Büyük Devrim’in Fransa’sında dine ve kiliseye karşı devrimi izleyen seksen yıl içinde yapılamayanları Komün’ün yalnızca yetmiş gün içinde nasıl yaptığını ortaya koyar (*Fransa’da İç Savaş*). Bu olgu, tarihin gördüğü en büyük burjuva devrimi olan, bu kapsamda feodal toplumun dinsel kurum ve ilişkilerine en büyük darbeyi vuran 1789 Büyük Fransız Devrimi’nin ülkesinde, burjuva laisizminin en ileri

örneği sayılan Fransa’da bile, laikliğin tüm sonuçlarına götürülemediğine ve kapitalist toplumun doğası gereği de götürülemeyeceğine tanıklık etmektedir.

Nitekim Lenin de, 1648 İngiliz ve 1789 Fransız devrimleri üzerinden örnekleyerek, bu en büyük burjuva devrimlerinin bile, Ekim Devrimi’nin burjuva devriminden arta kalan görevler alanında, dolayısıyla da dine karşı mücadele planında “sadece on hafta” içinde yaptıklarını, ilkinin 250 ve ikincisinin 125 yılda yapamadığını vurgular. Bunun temel nedeninin burjuva devrimlerinin “kutsal özel mülkiyet” için duydukları “saygı” olduğunun altını çizerek ve ardından ekler: “*Bizim proleter devrimimizde kahrolası ortaçağa ve ‘kutsal özel mülkiyet’e karşı duyulan bir ‘saygı’ söz konusu değildir.*” (**Ekim Devrimi’nin Dördüncü Yılı Üzerine**)

Büyük ya da güdük, burjuva devrimleri ile bir proleter devrim olan Ekim Devrimi arasındaki olumlu kıyaslamaların ilkesel yanlışlığının açık ve güçlü bir dile getirilişidir bu sözler. Dolayısıyla aynı kıyaslama, örneğin “monarşiden cumhuriyete geçiş” alanında da yapılamaz. Daha somut olarak, cumhuriyet sorunu üzerinden bu tür bir kıyaslama, Türk Devrimi bir yana, ikisi de kendi alanlarında “büyük”lükleri ile anılan Fransız Devrimi ile Ekim Devrimi arasında da yapılamaz. Bu devrimlerin idealleri arasındaki benzerlikler salt biçimsel ve dolayısıyla tümüyle aldatıcıdır. Örneđin sosyalist bir devrimin eşitlik ve özgürlük idealleri ile burjuva demokratik bir devrimin eşitlik ve özgürlük idealleri temelden farklıdır.

Büyük Fransız Devrimi, burjuvazinin hegemonyası altında geniş halk kitlelerine dayanarak monarşiyi yıkmış ve demokratik bir burjuva cumhuriyeti kurmuştur. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi ise kendi zamanının en demokratik burjuva cumhuriyetini yıkarak, işçi sınıfı önderliği altında tüm emekçilere dayanan sosyalist bir cumhuriyet kurmuştur. İlkinin, demokratik burjuva cumhuriyetinin ilkesel anlamı ve dolayısıyla tarihsel yönelimi, sömürüye dayalı yeni bir sınıflı toplum olarak kapitalizmin egemenliğidir. İkincinin,

sosyalist işçi cumhuriyetinin ilkesel anlamı ve dolayısıyla tarihsel yönelimi, sömürünün ve sınıfların ortadan kaldırılmasıdır. Dolayısıyla bu iki cumhuriyet arasında, dayandıkları sınıfların siyasal yönetim biçimleri olmak dışında, hiçbir ortak yan yoktur. Daha farklı bir ifadeyle, ikincisi ilkinin diyalektik tarihsel inkârı ve aşılmasıdır.

“Tarikat ve cemaatlerin sıfırlanması işi”!

Bütün bu açıklamaların ardından elimizde kıyaslama için 3 değil fakat “2 devrimin mirası” kalıyor:

“Fransız Devrimi ... kilisenin etki alanının daraltılmasıdır.

“Türk Devrimi ... hilafetin, tarikat ve cemaatlerin sıfırlanması işidir.”

Birer burjuva devrimi olarak bu iki devrim elbette kıyaslanabilir. Ama yazık ki ulaşacağımız sonuç “monarşiden cumhuriyete geçiş” alanındaki kıyaslamadan farklı olmaz. 1789 Büyük Fransız Devrimi kılıç soyluları ile birlikte din soylularını (ruhban sınıfını) da tasfiye etmiş, kilisenin elindeki feodal toprak mülklerinin köylülüğe geçişini sağlamıştı. Dahası bunu geniş köylü yığınlarının muazzam ayağa kalkışı yoluyla başarmıştı. Genel planda feodal ilişkilerin tasfiyesine yönelen devrim, böylece ortaçağa özgü biçimiyle dine ve dinsel kurumlara köklü bir darbe vurmuştu. Devrim yılları boyunca kesikli dalgalar halinde büyük bir hareketlilik içindeki yığınlar üzerinde bunun etkisi öylesine büyük olmuştu ki, sonunda bizzat tabandan gelen büyük bir “Hristiyanlıktan çıkma” dalgasına yol açmış, burjuvazinin devrimci kanadını oluşturan Jakoben liderler bile bunu dizginlemek için harekete geçmek zorunda kalmışlardı.

Uzatmayalım. “Türk Devrimi”nde bütün bunlardan eser yoktur. Kemalist Devrim, en radikal olduğu ve nispeten önemli adımlar attığı bu alanda bile, yalnızca “yukardan” bir devrimin sınırları içinde kalmıştır. Dinin ve dinsel gericiliğin eski rejimdeki ekonomik ve sınıfsal temellerine dokunulmamış, hilafet kurumu basitçe bir meclis

kararıyla kaldırılmış, tarikatlar ve cemaatler de aynı biçimde basitçe yasaklanmışlardır. Devlet ve din gerçek manada ayrılamamış, yalnızca yeni kurumlaşmalar yoluyla din, kapitalist yönelimin doğasına ve ihtiyaçlarına uygun biçimde denetim altına alınmaya çalışılmıştır. Bu yapılırken de İslam dininin Sünni yorumu toplumun her türden ayrıcalığa haiz egemen dini sayılmıştır. Tüm Cumhuriyet dönemi boyunca devlet bütçesi buna yönelik kurumlaşmalar ve hizmetler için resmi ve yasal planda kullanılmıştır. (Bugünün Kemalist cumhuriyet hayranları buna ilişkin harcamaların bugünküyle kıyaslanamayacak ölçülerde mütevazı kaldığı gerçeği ile pekala teselli bulabilirler).

İşte yapısal bakımından sorunlu bu türden siyasal-idari icraatlar ile buna eşlik eden eğitsel ve kültürel adımlar, SİP-TKP yazarları tarafından, üstelik Fransız Devrimi ve Ekim Devrimi ile kıyaslamalar içinde, “sıfırlama işi” olarak en övgülü bir biçimde sunulabilmektedir. En yumuşak bir ifadeyle bu inanılmaz bir hokkabazlık örneğidir. Kendisini besleyen toplumsal iktisadi temel ve sınıfsal yapı olduğu gibi yerli yerinde duruyorken, yüzyıllardan kök alan gerici ideolojik-kültürel oluşumların siyasal-idari bir işlemle bir anda “sıfırlanmış” olabileceğini iddia edebilmek başka nasıl tanımlanabilir bilemiyoruz. Üstelik bu ne zaman yapılıyor? Cumhuriyet’in saltanat rejiminden devraldığı ve yasaklamakla baş edeceğini sandığı her türden dinsel tarikat ve cemaatin AKP çatısı altında devlete ve topluma çöreklenmiş bulunduğu 2017 yılında!

Bu konuda sözü daha fazla uzatmak her şeyden önce okura saygısızlıktır.

(Devam edecek...)

www.tkip.org